

Avrupa Birliği'nin Normatif Gücü ve Dijital Diploması¹

The Normative Power of the European Union and Digital Diplomacy

Betül ERDOĞAN ^a

Öz

Dijital diploması, sosyal medyanın uluslararası aktörler tarafından dış politika hedeflerine ulaşmak, imajlarını ve itibarlarını etkin bir şekilde yönetmek için kullanılan bir yöntem olarak tanımlanmaktadır. Avrupa Birliği, kendisini normatif güç olarak tanımlayan aktör olarak, bu imkandan stratejik olarak faydalanmaya çalışmaktadır. Bu çalışma, Avrupa Birliği'nin normatif dış politika aktörlüğü bağlamında dijital diplomasının rolünü ve etkisini incelemektedir. Çalışmada üç ana konu ele alınmaktadır. Öncelikle, normatif güç kavramının temelleri ele alınmaktadır. İkinci olarak, dijital diplomasının evrimi ve kamu diplomasısından dijital diplomasıya dönüşüm süreçleri incelenerek bunların sunduğu avantajlar ve dezavantajlar değerlendirilmektedir. Son olarak ise, dijital diplomasının AB'nin normatif dış politika aktörlüğü üzerindeki etkisi ele alınmaktadır. Çalışma ana

¹ Bu makale "Avrupa Birliği'nin Normatif Dış Politika Aktörlüğü Bağlamında Dijital Diploması: Yeni Fırsatlar ve Zorluklar" adlı yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

^a İstanbul Ticaret Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0004-5341-5573>.

Bu makaleye atıf için / To cite this article: Erdoğan, B. (2025). Avrupa Birliği'nin Normatif Gücü ve Dijital Diploması. Toplum ve Kimlik Dergisi, 2 (1), 97-119, Doi: 10.5281/zenodo.14787397

Geliş Tarihi (Received): 10.12.2024 / Revizyon (Revision): 29.12.2024 / Kabul Tarihi (Accepted): 15.01.2025

hatlarıyla AB'nin dijital diplomasi stratejileri ve araçlarının normatif değerlerin aktarımını nasıl desteklediği tartışılmaktadır. Dijital diplomasi, AB'nin normatif gücünü pekiştiren ve küresel görünürlüğünü artıran bir mekanizma olarak değerlendirilmektedir. Dijitalleşmenin sunduğu imkanlar, AB'nin normatif değerlerini küresel düzeyde daha etkin bir şekilde temsil etme ve yayma kapasitesini artırmaktadır. Böylelikle AB, dijital diplomasi aracılığıyla normatif güç kimliğini hem korumakta hem de güçlendirmektedir.

Anahtar Kelimeler: Avrupa Birliği, normatif güç, dış politika aktörlüğü, dijital diplomasi.

Abstract

Digital diplomacy is defined as a method used by international actors to achieve their foreign policy goals and effectively manage their image and reputation through social media. The European Union, as an actor that defines itself as a normative power, is trying to strategically benefit from this opportunity. This study examines the role and impact of digital diplomacy in the context of the European Union's normative foreign policy actor. Three main topics are addressed in the study. First, the foundations of the concept of normative power are addressed. Second, the evolution of digital diplomacy and the transformation processes from public diplomacy to digital diplomacy are examined and the advantages and disadvantages they offer are evaluated. The last section addresses the impact of digital diplomacy on the EU's normative foreign policy actor. The study outlines how the EU's digital diplomacy strategies and tools support the transfer of normative values. Digital diplomacy is considered as a mechanism that reinforces the EU's normative power and increases its global visibility. The opportunities offered by digitalization increase the EU's capacity to more effectively represent and disseminate its normative values at the global level. In this way, the EU both preserves and strengthens its normative power identity through digital diplomacy.

Keywords: European Union, normative power, foreign policy actorship, digital diplomacy.

1.Giriş

Çok net bir tanımı olmamakla birlikte dijital diplomasi, küresel etkileşimin ve toplumsal değişimin dijital platformlar aracılığıyla şekillendiği bir süreci ifade etmektedir. Dijital diplomasi, devletlerin dış politikalarını ve uluslararası ilişkilerini sanal ortamlarda yürütme biçimini tanımlamaktadır. Günümüzde dijitalleşmenin etkisiyle, sosyal medya kullanımı, sadece bireysel iletişim ve eğlence amaçlı değil, aynı zamanda toplumsal ve siyasal hareketlerin şekillenmesinde de önemli bir araç olarak görülmektedir. Sosyal medya yalnızca toplumsal hareketleri değil, siyasal temsil ve seçim süreçlerini de şekillendirmektedir. Özellikle dijital diplomasi alanında sosyal medyanın kullanımı, ülkeler arasındaki ilişkilerin yönetilmesinde önemli bir rol üstlenmiştir. Devletler, sosyal medya platformlarını kullanarak ulusal ve uluslararası düzeyde siyasi mesajlarını duyurmakta, halkla iletişim kurmakta ve diplomatik ilişkilerinde daha etkili olabilmektedirler. Bu bağlamda, sosyal medya, dijital diplomasi uygulamalarının ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir.

Avrupa Birliği (AB), küresel normatif gücünü çeşitli stratejilerle yaymakta ve dünya genelindeki ilişkilerinde değerlerinin yayılımını teşvik etmektedir. AB'nin temel normatif unsurları, barış, özgürlük, hukukun üstünlüğü ve insan hakları gibi ilkelerden oluşmakta olup, sosyal dayanışma, ayrımcılıkla mücadele, sürdürülebilir kalkınma ve iyi yönetim gibi ek normlarla desteklenmektedir. AB'nin dış ilişkilerinde başat rol oynayan bu normların yayılma sürecinde AB, farklı stratejiler kullanmaktadır.

Normatif güç yaklaşımına göre, AB'nin stratejik iletişim araçları ve üst düzey yetkililerinin açıklamaları, AB'nin normlarının bilgilendirilmesini sağlamaktadır. Ayrıca, AB'nin kurumsal ilişkileri güçlendirme, öğrenci değişim programları ve uluslararası iş birlikleri gibi girişimler, normların aktarımını kolaylaştırmakta ve derinleştirmektedir (Huijgh, 2013).

AB'nin normatif gücü, Lüksemburg Bildirisi gibi metinlerle desteklenmekte, Kopenhag Kriterleri ile üye ülkelere normlar dayatılmaktadır. Bu kriterler, demokrasi, insan hakları ve piyasa ekonomisi gibi unsurları içerirken, AB'nin genişleme ve komşuluk politikaları aracılığıyla da normatif gücünü yayma çabası devam etmektedir. Avrupa Birliği, normatif bir güç olarak, uluslararası sistemde değer temelli bir aktör olduğunu vurgulamaktadır. Bu bağlamda, dijital diplomasiyi yalnızca bir iletişim aracı olarak değil, aynı zamanda normatif değerlerini yayma ve küresel etkisini artırma stratejisi olarak kullanmaktadır.

Çalışma kapsamında, ilk olarak AB'nin normatif güç kavramı ele alınacaktır. Normatif güç, AB'nin küresel düzeyde insan hakları, demokrasi, hukukun üstünlüğü ve sürdürülebilir kalkınma gibi değerleri yayma çabası üzerinden tanımlanmaktadır. İkinci bölümde, dijital diplomasinin kavramsal çerçevesi çizilerek, kamu diplomasisinden dijital diplomasiye geçiş süreci irdelenmektedir. Ayrıca, dijital diplomasinin sağladığı avantajlar ve olası dezavantajlar da ele alınacaktır. Üçüncü bölümde ise AB'nin dijital diplomasi stratejileri ve uygulamaları, normatif güç kimliği bağlamında analiz edilecektir. AB, dijital diplomasiyi bir araç olarak kullanarak normatif değerlerini küresel ölçekte yaymayı hedeflemektedir. Bu bağlamda, dijitalleşen dünyada AB'nin normatif gücünü nasıl tanımladığı ve pekiştirdiği tartışılacaktır. Dijital diplomasi, AB'nin uluslararası görünürlüğünü artıran ve normatif değer aktarımını destekleyen stratejik bir mekanizma olarak değerlendirilmektedir. Bu çalışma, Avrupa Birliği'nin dijital diplomasi stratejilerinin ve araçlarının normatif değerlerin iletilmesine nasıl katkı sağladığını incelemektedir. Dijital diplomasi, AB'nin normatif gücünü destekleyen ve küresel düzeyde tanınırlığını artıran önemli bir araç olarak değerlendirilmektedir. Dijitalleşmenin sunduğu olanaklar, AB'nin normatif değerlerini uluslararası alanda daha etkili bir şekilde yansıtmaya ve yayma becerisini güçlendirmektedir. Böylece, AB dijital diplomasi sayesinde normatif güç kimliğini hem devam ettirmekte hem de bu kimliği daha da pekiştirmektedir.

2. Normatif Güç Kavramı

Normatif güç kavramı, 2002 yılında Ian Manners tarafından geliştirilmiştir ve AB'nin uluslararası sistemdeki etkisini açıklayan temel teorik çerçevelerden birini oluşturmaktadır. Manners, AB'nin gücünü yalnızca ekonomik veya askeri kapasitesine dayandırmaz; aksine, AB'nin uluslararası normlar yaratma, bu normları yayma ve diğer aktörlerin bu normları benimsemesini sağlama kapasitesine vurgu yapmaktadır. Avrupa Birliği'nin normatif güç yaklaşımı, evrensel değerlere dayalı politikalar geliştirmeyi temel almaktadır. Bu değer temelli yaklaşım, AB'nin uluslararası etkisini, askeri güçten ziyade ekonomik teşvikler, diplomasi ve uluslararası anlaşmalar yoluyla yumuşak güç unsurlarını kullanarak artırmasına yardımcı olmaktadır (Diez, 2005).

Dijital diplomasi, demokratik değerlerin teşvik edilmesi ve yayılması açısından önemli fırsatlar sunmaktadır. Dijital medya, Avrupa Birliği dış politika aktörlerinin projelerini şekillendirmesi ve AB'nin küresel gücünü artırması için önemli bir araç sunmaktadır. AB'nin bu gücü kullanma kapasitesi, kurumların kendilerini tanımlayan tutarlı ve benzersiz bir

kurumsal kimlik oluşturmaya dayanmaktadır(Mumby ve Kuhn, 2019; Peltekoğlu ve Şevik İnal, 2024).

Dijital diplomasi, aynı zamanda Avrupa Birliği gibi demokratik değerleri yaymayı hedefleyen aktörlerin normatif güç stratejileri için önemli bir araçtır. AB'nin benimsediği demokratik değerlerini yayma çabaları, dijital diplomasiyle daha geniş kitlelere ulaştırabilmektedir. Örneğin, AB'nin dijital platformları insan hakları kampanyaları için kullanması, demokrasiye olan bağlılığını göstermenin etkili bir yoludur. Bu tür girişimler, demokrasi ve dijital diplomasi arasındaki bağı güçlendiren somut örneklerdir. Dijital diplomasi, özellikle Avrupa Birliği gibi demokratik değerleri yaymayı hedefleyen aktörlerin normatif güç stratejileri için önemli bir araçtır.

AB, dış politikada daha fazla özerklik kazandıkça, kendisini normatif güç olarak tanımlamaya çalışmaktadır (Manners I. , 2002). Nathalie Tocci, normatif güç kavramını uluslararası aktörlerin dış politika yaklaşımlarını değerlendirirken temel bir çerçeve olarak ele almaktadır. Tocci'ye göre normatif güç, bir aktörün uluslararası alandaki eylemlerini maddi çıkarlar veya güç mücadelesi yerine, normatif değerlere dayandırma kapasitesidir (Tocci, 2009). Tocci, normatif gücün yalnızca deklarasyonlarla sınırlı kalmayıp, somut politika uygulamalarında test edilmesi gerektiğini savunmaktadır. Nitekim, Tocci, AB dış politikasında normatif değerlerin pragmatik bir şekilde uygulanmasını ele alırken, Biscop, Avrupa'nın dış politikasını modern koşullarda bir reel politik olarak tanımlamaktadır. Biscop'a göre AB, dış politika stratejisinde ilkeli pragmatizm anlayışına dayalı bir yaklaşım benimsemiş ve demokratikleşme yerine güvenlik, komşuluk ilişkileri ve kırılğan devletlerle iş birliği gibi unsurları ön plana çıkarmıştır (Biscop, 2016).

2.1.Normatif Gücün Avrupa Birliğinde Oluşumu ve Avrupa Birliğinin Normatif Güç Kimliği

1970'lerin başlarında, uluslararası ilişkilerdeki gerginliklerin azalmasıyla birlikte, Avrupa Topluluğu'nun küresel rolü üzerine tartışmalar da hız kazanmıştır. François Duchêne, bu dönemde Avrupa'nın sivil gücü kavramını geliştirerek, Avrupa Topluluğu'nun diğer devletlere yönelik etkisini askeri müdahalelerden ziyade sivil yöntemlerle gerçekleştirmeye kararlı olduğunu savunmaktadır. Bu yaklaşım, toplumsal eşitlik, hoşgörü, adalet ve kolektif sorumluluk gibi değerler temelinde bir dış politika benimsemektedir. 1980'lerde, SSCB ile

ABD arasındaki gerilimlerin artması, sivil güç fikrinin cazibesini kaybetmesine yol açarken siyasi realizm ön plana çıkmıştır. Avustralyalı realizm savunucusu Hedley Bull, Duchêne'in Avrupa'nın sivil gücü kavramını eleştirerek, Avrupa Topluluğu'nun gücünün, aslında üye devletlerin askeri kapasitelerine dayandığını, bu nedenle sivil güç kavramının çelişkili olduğunu öne sürmüştür. Bull, Avrupa'nın ABD'ye olan bağımlılığını azaltması gerektiğini ve savunma politikalarında daha bağımsız bir tutum sergilemesi gerektiğini savunmaktadır (Duchene, 1973).

1999'da ise Avrupa Güvenlik ve Savunma Politikası (ESDP), AB'nin askeri gücünü güçlendirme yolunda önemli bir adım atmıştır. Sovyetler Birliği'nin çöküşü ve Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle birlikte, Avrupa Birliği'nin küresel politikadaki rolü yeniden şekillenmiştir. Küreselleşmenin getirdiği insan hakları, ekonomik eşitlik, demokrasi teşviki, insani müdahaleler ve iklim değişikliği gibi sorunlar, AB'nin dış politikasını biçimlendiren ana konular arasında yer almıştır (Savorskaya, 2015).

AB, normatif gücünü uluslararası düzeyde pekiştirmek ve yaymak amacıyla altı temel mekanizma kullanmaktadır. Bu mekanizmalar, bilgilendirme yayılması, prosedürel yayılma, transfer, açık yayılma, bulaşma ve kültürel filtreyi içermektedir. Bilgilendirme yayılması, AB'nin stratejik iletişim ve politika girişimleriyle sağlanmakta, prosedürel yayılma ise AB ile üçüncü taraflar arasında kurulan kurumsal ilişkiler yoluyla gerçekleştirilmektedir. Transfer, maddi ve manevi kaynakların paylaşımını kapsarken, açık yayılma, AB'nin fiziksel varlığının etkisiyle normların yayılmasını ifade etmektedir. Bulaşma, normların istenmeden yayılmasını, kültürel filtre ise normların yerel bağlamlarda algılanıp dönüştürülmesini temsil etmektedir. Normların yayılımında kültürel filtre, yerel bağlamların ve kimliklerin normları nasıl algıladığını ve dönüştürdüğünü ifade etmektedir. Kültürel filtre, AB kamu diplomasisinin en büyük zorluklarından birini oluşturmakta, aynı zamanda normların etkili bir şekilde aktarılmasında kritik bir mekanizma sunmaktadır. Bu altı boyut, AB'nin normatif gücünü ve kamu diplomasisi araçlarını anlamada kapsamlı bir çerçeve sunmaktadır (Manners ve Whitman, 2013). Erasmus ve Socrates gibi eğitim değişim programları, AB'nin normlarını uluslararası düzeyde yaymasına katkı sağlamakta, AB Ziyaretçi Programı gibi girişimler ise üçüncü ülkelerle kurumsal etkileşim zemini oluşturmaktadır. Ayrıca, çeviri süreçleri ve çok dillilik, AB'nin normatif gücünü destekleyen bir iletişim aracı olarak kritik bir rol oynamaktadır (Boulos, Abad-Quintanal, Mayo-Cubero, De-Sousa-Ferreira, 2023).

1997'de yayımlanan Lüksemburg Bildirisi, AB üyesi ülkelerin ortak çıkarlarını vurgularken, gelişmekte olan ülkelere yardım, çevre korunması ve değerlerin yaygınlaştırılması gibi hedeflerin üzerinde durulmaktadır. AB, bu ilkeler çerçevesinde normatif gücünü sergileyerek, kendi dış ilişkilerinde normlarını dayatmakta ve bu süreçte örneğin Avrupa Yatırım Bankası (EIB) aracılığıyla çevresel sürdürülebilirliği ve iklim eylemini desteklemektedir. Manners'ın görüşüne göre, AB, bu alanlarda normatif bir güç işlevi görmektedir (Özgündüz, 2012).

AB'nin norm yayılımında öne çıkan kritik aşamalardan biri de Kopenhag Kriterleridir. AB'nin normatif gücünü pekiştiren bu kriterler, üyelik sürecinde aday ülkelere benimsetmeyi amaçladığı siyasi, ekonomik ve hukuki normlardan oluşmaktadır. Kopenhag Siyasi Kriterleri, demokrasi, insan hakları ve azınlık hakları gibi unsurların güvence altına alınmasını talep etmektedir. Ekonomik kriterler ise piyasa ekonomisine sahip olma ve serbest piyasa rekabetine dayanma zorunluluğuna dayanmaktadır. AB, bu kriterleri uygulama kapasitesine sahip, ekonomik ve siyasi birlik hedeflerini benimseyecek devletleri üye ülke olarak hedeflemektedir(Sivar Yenice ve Gökcalp Kutlu, 2018).

AB, Kopenhag Kriterleri'nin ötesinde normatif gücünü gösteren çeşitli eylemler gerçekleştirmektedir. Bunlar arasında, özellikle ölüm cezasının kaldırılması ve çocuk hakları konusunda yapılan reformlar dikkat çekmektedir. AB, genişleme süreci ve Avrupa Komşuluk Politikası çerçevesinde, ölüm cezasının kaldırılmasını teşvik etmekte ve çocuk hakları alanındaki gelişmeleri izleyerek, bu konularda hem iç hem de dış politikada etkinlik göstermektedir (Özgündüz, 2012). Bu tür normatif eylemler, AB'nin dış politikasında değer odaklı bir yaklaşım sergileyerek, evrensel ölçekteki etkisini pekiştirmektedir.

Nathalie Tocci'ye göre, normatif güç ya da normatif dış politika, belirlediği normatif hedeflere ulaşmak için yine normatif araçlar kullanarak hareket etmektedir. Bu araçların seçimi kadar, bu araçların nasıl kullanıldığı da son derece önemlidir. Tocci, Avrupa Birliği'nin normatif güç olarak kullandığı başlıca araçları, genişleme ve komşuluk politikaları olarak tanımlamaktadır (Tocci, 2008). Örneğin; Avrupa Birliği'nin Komşuluk Politikası (ENP), 2004 yılında başlatılmış olup, AB'nin doğu ve güney komşularıyla istikrar, güvenlik ve ekonomik refahı teşvik etme amacını taşımaktadır (EEAS, 2021).

AB, özellikle insan hakları, demokrasi, hukukun üstünlüğü ve sürdürülebilir kalkınma gibi evrensel değerlere olan bağlılığıyla normatif bir güç olarak tanımlanmaktadır. Bu normlar,

AB'nin uluslararası düzeydeki rolünü belirlemenin ötesinde, aynı zamanda birliğin küresel kimliğini şekillendiren kritik unsurlar olarak işlev görmektedir. AB'nin normatif güç kimliği, yalnızca dış politikasındaki ilkelerle değil, aynı zamanda bu ilkelerin küresel düzeydeki etkileşimlerle uyumlu bir şekilde uygulanmasıyla da güç kazanmaktadır (Giske ve Rieker, 2024).

AB, sahip olduğu evrensel değerler ve uygulamak istediği normlar doğrultusunda kıtada bir norm belirleyici güç olarak öne çıkmaktadır. Bu bağlamda, Birlik, uyum sağlama sürecini hızlandırmak ve yönlendirmek amacıyla zaman zaman çeşitli yardımlar ve destekler sunabilmektedir. Diğer yandan, AB'nin belirlediği normlara uymayan ülkeler için yaptırım uygulama ihtimali de bulunmaktadır. Avrupa Birliği'nin insan hakları ve demokratik değerleri teşvik etme çabaları, özellikle yeni üye kabul süreçlerinde daha belirgin hale gelmektedir. Aday ülkeler, AB standartlarına uyum sağlamak için belirli şartlarla karşılaşırken, AB Komşuluk Politikası aracılığıyla aday olmayan ülkelere de bu normların yayılmasına yönelik bir çaba sergilemektedir. Sonuç olarak, AB'nin üstlendiği bu rol, Birliğin normatif güç olarak işlevini yerine getirdiğini ve bu yönünü devam ettirdiğini göstermektedir (Yeniceler ve Kutlu, 2018).

2.2 Normatif Güç ve Dijitalleşme

Dijitalleşme, AB'nin dış politikasında giderek önemli bir araç haline gelmektedir. AB, benimsediği evrensel değerlerin yanı sıra, dijital platformlar ve teknolojiler kullanarak komşu ülkelerle daha şeffaf ve etkili bir iş birliği geliştirmektedir. Dijital diplomasi, AB'nin normatif gücünü artırırken, aynı zamanda bu değerlerin yayılmasına katkı sağlamaktadır.

Avrupa Birliği'nin dijitalleşme süreci, yalnızca teknolojik bir dönüşüm değil, aynı zamanda AB'nin küresel alandaki normatif gücünü pekiştirme amacı taşıyan önemli bir stratejik başlangıç olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çerçevede, Avrupa Komisyonu'nun "Dijital On Yıl" yol haritası, AB'nin dijital egemenliğini güçlendirmek ve dijital dönüşümü hızlandırmak adına belirlediği temel hedefleri içermektedir. Mart 2021'de açıklanan Dijital On Yıl Stratejisi, AB'nin dijital altyapısını ve toplumsal dönüşümünü güvenli, insan odaklı ve sürdürülebilir bir şekilde gerçekleştirmenin yollarını aramaktadır. Vatandaşların dijital becerilerinin güçlendirilmesi, güvenli dijital altyapıların oluşturulması, işletmelerin dijital dönüşümünün sağlanması ve kamu hizmetlerinin dijitalleşmesi gibi temel hedeflere sahip olan 2030 Dijital Pusulası projesi Avrupa Birliğinin dijital dönüşümü konusunda önem arz etmektedir. 2015 yılında başlatılan Dijital Tek Pazar Stratejisi, AB üyeleri arasında dijital

uyum sağlamayı ve dijital ticaretin önündeki engelleri kaldırmayı amaçlamaktadır. Bu strateji, dijital mal ve hizmetlere daha iyi erişim sağlanması, dijital ağların gelişmesi için doğru ortamın oluşturulması ve dijital ekonominin büyüme potansiyelinin en üst düzeye çıkarılması gibi kilit alanlara odaklanmaktadır. AB'nin dijitalleşme stratejisinin en önemli boyutlarından biri, bu sürecin yalnızca AB içindeki dönüşümle sınırlı kalmayıp, çevresindeki ülkelerle olan ilişkilerde de normatif bir etki yaratmasıdır(Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı, 2024).

Günümüz diplomasi pratiği, geçmişin tecrübelerinden beslenen ve aynı zamanda teknolojik gelişmelerin şekillendirdiği dinamik bir süreçtir. 21. yüzyılda diplomasi, tarihi birikimlerin ve teknolojik gelişmelerin birleşimiyle evrilmekte olup, geleneksel diplomasi ile dijital çağın gerekleri arasındaki etkileşim küresel siyasi ilişkileri yeniden şekillendirmektedir. Dijital diplomasi, devletlerin küresel alandaki etkinliklerini artırmalarına ve doğrudan kamuoyu ile iletişim kurmalarına imkân tanıyan önemli bir araç haline gelmiştir. Bu dönüşüm, geleneksel diplomasi anlayışının sınırlarını aşarak, modern teknolojilerle birlikte yeni bir boyut kazanmıştır. Dijital diplomasi, devletlerin dış politika hedeflerini ilerletmenin yanı sıra, sosyal medya ve diğer dijital platformlar aracılığıyla halkla etkileşim kurmalarını da sağlamaktadır. Kamu diplomasisi, dijital ortamda daha etkili ve küresel bir boyut kazanmış; devletlerin dış politikalarını yalnızca hükümetler arasında değil, bireyler ve toplumlar arasında da inşa etmelerine olanak tanımaktadır. Dijitalleşme, sadece devletler arası ilişkilerde değil, aynı zamanda sivil toplum örgütleri, şirketler ve bireylerin küresel siyasetteki rolünü etkileyen yeni bir yapıyı ortaya çıkarmaktadır. Gelecekte, diplomasi büyük ölçüde dijitalleşmiş bir ortamda şekillenecek ve bu dönüşüm, devletlerin hem hükümet düzeyinde hem de halk düzeyinde diplomatik iletişim kurmalarını gerektirecek, kamu diplomasisinin önemini artıracaktır. Bu bağlamda, dijital diplomasi, yalnızca dış politikada değil, iç politika ve sosyal sorunlarda da küresel bir etki yaratma potansiyeline sahiptir. Gelecekteki diplomasinin, klasik diplomasi ilkelerinin yanı sıra küresel ağlar ve dijital platformlarla şekilleneceği düşünülmektedir.

Dijital diplomasi, uluslararası ilişkilerdeki güç dinamiklerini yeniden şekillendirirken, devletlerin küresel siyasetteki etkinliklerini arttırmak için yeni stratejiler geliştirmelerini zorunlu hale getirmektedir. Geleceğin diplomasi anlayışı, hem dijitalleşen dünya ile uyumlu hem de geleneksel diplomasi ile dijitalleşmiş stratejilerin bir birleşimi olan yeni bir dönemin kapılarını aralamaktadır. Bu bağlamda dijital diplomasi, geleceğin anahtarı olarak, sadece

teknoloji odaklı bir gelişme değil, aynı zamanda küresel etkileşimin daha derinleşmesi ve çeşitlenmesi anlamına gelmektedir.

3.Dijital Diplomasi

Diplomasi, milletlerarası ilişkilerin müzakere yoluyla yürütülmesi ve yönetilmesi süreci olarak tanımlanabilmektedir. Tarihsel olarak, diplomasi, savaşlar ve çatışmaların etkisiyle şekillenmiş ve çatışmaların durdurulması, barış müzakerelerinin yapılması gibi amaçlarla ortaya çıkmaktadır. Bu süreçte, haberci gönderimi gibi yöntemler, diplomasiye dair ilk uygulamalardan biri olmuştur. Yazının icadıyla birlikte diplomasi daha sistematik bir yapıya kavuşmuştur. Amarna Mektupları ve Kadeş Anlaşması gibi yazılı belgeler bu sürecin erken örnekleri arasında yer almaktadır(Eren, 2021).

Modern diplomasi, zamanla *ad hoc* uygulamalardan sürekli ve kurumsallaşmış bir yapıya dönüşmektedir. Özellikle teknolojinin gelişimi, diplomasi anlayışını derinden etkilemiş ve uluslararası ilişkilerde yeni dinamikler oluşturmuştur. Geleneksel diplomasi, hiyerarşik ve devlet merkezli bir yapıya sahipken, günümüzde kamu diplomasisi ve dijital diplomasi gibi kavramlar ön plana çıkmaktadır. Kamu diplomasisi, devletlerin farklı toplumlar arasındaki iletişimi geliştirmek ve yumuşak güç stratejileriyle uluslararası alanda etkilerini artırmak için kullandığı bir yöntemdir. Örneğin; Türkiye'nin kültürel ürünleri ve insani yardım gibi faaliyetleri bu stratejilerin başarılı uygulamalarından bazılarıdır.

Dijital diplomasi ise teknolojik dönüşümle birlikte diplomatik ilişkilerde interaktif bir süreci ifade etmektedir. Dijital platformlar, yalnızca devletler arası iletişimi değil, bireylerle doğrudan etkileşimi de mümkün kılmıştır. Bu süreç, hızlı bilgi aktarımı, kriz yönetimi ve ulusal kimliğin güçlendirilmesi gibi birçok alanda etkili bir araç olarak öne çıkmaktadır. Ancak dijital diplomasi, aynı zamanda siber güvenlik ve bilgi manipülasyonu gibi sorunları da beraberinde getirmektedir.

Geleneksel kamu diplomasisi, devletler arası ilişkilerin belirgin olduğu, belirli kurallar ve normlar çerçevesinde işleyen bir yapıdır. Bu diplomasi modeli, az sayıda aktör, konu ve bilgi ile sınırlı olup, genellikle devlet merkezli bir yaklaşımı benimsemektedir. Hiyerarşik yapılanma, yukarıdan aşağıya doğru işleyen bir iletişim tarzı ve tek yönlü mesaj gönderimi bu modelin temel özelliklerindedir. Bilgi, genellikle basılı yayınlar, radyo ve televizyon gibi sanayi çağı teknolojileri yoluyla iletilmektedir. Dışişleri Bakanlıkları ve devlet kurumları bu sürecin başlıca aktörleridir. Kamuoyuyla iletişim ise pasif bir şekilde, dolaylı katılım yoluyla

gerçekleşmektedir. Bu yapı, fikirler savaşı olarak tanımlanabilecek bir yaklaşımla, belirli bir imaj yaratmaya yönelik olarak işlev gösterir ve mesajlar çoğunlukla önceden hazırlanmış, statik bir biçimde aktarıma dayanmaktadır. Yeni kamu diplomasisi ise, daha esnek ve çok merkezli bir yapıya sahip olmaktadır. Devletler arası sınırların giderek daha geçişken hale gelmesi, aktör sayısının artması ve devlet dışı aktörlerin de sürece dahil olması, bu yeni modelin temel taşlarını oluşturmaktadır. Dijital dönem teknolojilerinin etkisiyle geleneksel basın ve sosyal medyanın birleşimi neticesinde yatay işleyiş ve diyalog kurma ön plana çıkmaktadır. Bu diplomasi türü, çoklu aktörlerin, kültürlerarası ilişkilerin ve çok kültürlü yapıların benimsenmesini gerektirmektedir. Bilgi paylaşımının daha fazla olduğu bu diplomasi tarzında, dikkat çekme amacından ziyade karşılıklı anlayış ve ortak politika üretme hedeflenmektedir. Ayrıca, aktif izleyiciler ve doğrudan katılım bu sürecin etkili bir şekilde işlenmesini sağlamaktadır. Devlet ve devlet dışı aktörler arasında daha dinamik bir işleyiş bulunurken, küresel düzeyde anlayış ve etkileme süreçleri ön plana çıkmaktadır(Ceyhan, 2020).

Sonuç olarak, geleneksel diplomasi günümüzde hâlâ önemini korurken, teknolojinin sunduğu imkânlarla daha kapsayıcı, etkileşim temelli ve dinamik bir yapıya evrilmiştir. Küreselleşme ve teknoloji dünyayı değiştirmeye başladıkça geleneksel diplomasi de zamanla dönüşümü uğramaktadır. Sosyal medya, geleneksel diplomasi anlayışının ötesine geçerek, küresel düzeyde toplulukların aktif katılımını sağlayan, çok yönlü bir etkileşim alanı oluşturmaktadır. Devletler arası ilişkilerde, sosyal medya platformları halk diplomasisi, kamuoyu oluşturma ve kriz yönetimi gibi alanlarda önemli bir araç olarak kullanılmaktadır. Bu dönüşüm, dijital diplomasinin devletlerin uluslararası ilişkilerdeki etkisini artırırken, aynı zamanda demokratik süreçlere de önemli katkılarda bulunmaktadır. Dijital diplomasi, özellikle toplumların dış politika kararlarını etkileme ve kamuoyunu şekillendirme açısından devletler için yeni fırsatlar sunarken, aynı zamanda demokratik katılım, şeffaflık ve hesap verebilirlik gibi kavramların ön plana çıkmasına imkan sağlamaktadır. Bununla birlikte, dijital diplomasi sürecinde sosyal medyanın ve dijital platformların olumsuz etkileri, demokrasinin temellerine zarar verebilecek riskleri de beraberinde getirmektedir.

3.1.Dijital Diplomasinin Avantajları ve Dezavantajları

Dijital diplomasinin hızla artan popülaritesi, bu alandaki kullanımın avantajlarına işaret etmektedir. Bu tür diplomasinin en önemli avantajlarından biri, iletişimin iki yönlü bir şekilde

gerçekleşmesine olanak tanınmasıdır. Hollanda'nın ABD Büyükelçisi Rudolf Bekink, dijital ortamların, bire bir görüşmelerden topluluklarla yapılan diyaloglara kadar geniş bir etkileşim yelpazesi sunduğunu belirtmektedir. Geleneksel diplomasi daha çok devlet temsilcileri arasında yüz yüze yapılan görüşmelere dayanırken, dijital diplomasi, bu yapıyı değiştirerek daha etkileşimli ve dinamik bir iletişim biçimi sunmaktadır. Ancak, kamu diplomasisinin bu dönüşümüne rağmen, hükümet yetkilileri halkla çoğunlukla genel düzeyde, tek yönlü iletişim kanalları olan radyo gibi araçlar üzerinden temas kurmayı tercih etmektedir. Bununla birlikte, sosyal medya platformlarının, özellikle Twitter (X) ve Facebook'un gelişimiyle birlikte, hükümet temsilcileri doğrudan ve hedeflenmiş bir şekilde belirli gruplar ve bireylerle iletişim kurma fırsatı bulmuşlardır. Bu iki yönlü iletişim yolları, halkın hükümetler üzerinde daha fazla etki yaratmasına imkan tanımaktadır. Ayrıca, bu tür dijital etkileşimler, hükümetlerin kamuoyu algılarını daha iyi anlamalarını ve dış politika stratejilerini buna göre şekillendirmelerini sağlamaktadır(Jabbarlı, 2023).

Dijital diplomasi'nin bir diğer önemli avantajı da şeffaflık duygusunun artmasına yol açmasıdır. Modern dünyada insanlar her şeyi çevrimiçi hale getirmektedir. Bireyler Facebook durumlarını güncelleyerek ve Twitter'da resim yayımlayarak hayatlarını kamuoyuna yayınlamaktadır. Bu eğilim, hükümetin neyin peşinde olduğunu bilmeye yönelik doğal arzuya birlikte, kamuoyunda şeffaflık talebine yol açmaktadır(Jabbarlı, 2023).

Dijital diplomasi'nin uygulanması, aynı zamanda finansal ve çevresel maliyetleri de önemli ölçüde azaltmaktadır. Teknolojinin ilerlemesiyle, yabancı temsilcilerin toplantılar için uzak ülkelere seyahat etmeleri gereksiz hale gelmiştir. Skype ve Facetime gibi iletişim teknolojileri, kişilerin uzaktan bağlantı kurarak, fiziksel olarak aynı odada olmasalar bile sorunları verimli bir şekilde tartışmalarına olanak sağlamaktadır. Bu durum, yabancı ofislerin ulaşım maliyetlerine daha az para harcayarak, elde edilen tasarrufu başka alanlarda kullanabilmeleri anlamına gelmektedir. Bunun yanı sıra, telekomünikasyon yalnızca finansal açıdan değil, çevresel anlamda da büyük faydalar sunmaktadır.

Dijital diplomasi, günümüzde uluslararası ilişkilerde de olumlu bir araç haline gelmiştir. Özellikle devletler arası etkileşimleri hızlandırmak, farkındalık yaratmak ve uluslararası iş birliğini güçlendirmek için kritik bir rol oynamaktadır. Avrupa Birliği gibi uluslararası aktörler, dijital diplomasi araçlarını kullanarak insan hakları ihlallerine karşı daha etkili bir mücadele yürütmekte ve küresel kamuoyunun tepkisini yönlendirmektedir. Özellikle kriz

anlarında, dijital medya, sosyal ağlar ve internet tabanlı araçlar, ihlalleri dünya çapında anında duyurabilmektedir (EEAS, 2023).

2011'deki Arap Baharı sürecinde, sosyal medya araçları sayesinde binlerce insanın sesi, uluslararası kamuoyuna duyurulmuş ve baskı oluşturulmuştur. Bu örnek, dijital diplomasi ile insan hakları ihlallerine karşı küresel bir tepki oluşturmanın gücünü göstermektedir. Dijital diplomasi, insan hakları ihlallerini küresel ölçekte duyurabilme kapasitesine sahip olması nedeniyle, dünya çapında bu yönde kamuoyu oluşturulmasına olanak sağlamaktadır. Özellikle marjinalleşmiş topluluklar ve azınlık grupları, dijital platformlar aracılığıyla seslerini duyurabilmekte ve uluslararası destek elde edebilmektedir. Örneğin, Myanmar'daki Rohingya krizi, dijital medya ve sosyal medya üzerinden geniş kitlelere yayılmış ve bu durum, uluslararası düzeyde güçlü bir tepkiyi tetiklemiştir. AB, bu tür krizlerde dijital diplomasi aracılığıyla uluslararası toplumun harekete geçmesini teşvik etmektedir.

Dijital diplomasi'nin avantajlarının yanı sıra çeşitli zorlukları da beraberinde getirdiğini söylemek yanlış olmayacaktır. Özellikle insan hakları ihlalleri bağlamında öne çıkan bazı hususları göz ardı etmek mümkün değildir. Bu çerçevede dijital diplomasi araçlarının, verilerin güvenliği ve mahremiyetini ihlali konusu endişe oluşturan hususların başında gelmektedir. Özellikle insan hakları ihlalleriyle ilgili hassas bilgilerin dijital ortamda paylaşılması, kötüye kullanılmasına ve ihlallerin daha da derinleşmesine yol açabilmektedir. Bu nedenle, dijital diplomasi uygulamalarının güvenlik ilkelerinin sıkı denetime tabi tutulduğu platformlarda kullanılmasına önem verilmelidir.

Dijital diplomasi uygulamalarının etkinliği, küresel ölçekte dijital eşitsizliğin ortadan kaldırılması ile doğrudan ilişkilendirilmektedir. AB gibi küresel aktörler, dijital platformları etkin bir şekilde kullanarak insan hakları ihlallerine karşı duyarlılığı artırmakta ve uluslararası toplumun tepkisini şekillendirmektedir. Ancak, dijital diplomasi uygulamalarının etkili ve sürdürülebilir olabilmesi için güvenlik, mahremiyet ve dijital eşitsizlik gibi zorlukların aşılması gerekmektedir.

Dijital diplomasi'nin sunduğu bir diğer zorluk ise siber güvenliktir. Bilginin hızlı yayılması çoğu zaman dijital diplomasi için bir avantaj olsa da aynı zamanda büyük bir dezavantaja da dönüşebilmektedir. WikiLeaks'in, ABD büyükelçilikleri ile Dışişleri Bakanlığı arasında paylaşılan özel dış politika belgelerini kamuoyuna açıklaması, ABD'nin dijital diplomasiye

yönelik güvenini sarsmıştır. Dolayısıyla birçok diplomat, özel bilgilerin çevrimiçi ortamda ifşa edilme riskini göz önünde bulundurarak bu yeni yöntemi benimsemekten çekinmektedir. Ayrıca, sızdırılan bilgilerin bireylerin hedef alınmasına ve fiziksel tehlikeye maruz kalmalarına yol açma potansiyeli ile hükümet iletişimlerini engelleyebilecek ve sistemleri bozabilecek siber saldırı tehditleri bu endişeleri güçlendirmektedir (Verrekia, 2017). Dijital diplomasi uygulamalarının potansiyel faydaları ile siber güvenlik endişelerinin dengelenmesi gerekmektedir. Dijital iletişimin hız ve verimlilik gibi avantajları, bu güvenlik riskleri ile beraber düşünüldüğünde, diplomatların ve devletlerin dijital diplomasiye olan güvenlerini sorgulamalarına yol açmaktadır. Sonuç olarak, dijital diplomasi süreçlerinde siber güvenlik önlemleri ve risk yönetimi stratejilerinin güçlendirilmesi, bu iki olgunun arasındaki ilişkiyi dengeleyerek ve güvenli bir dijital diplomasi ortamı oluşturmaktadır.

Dijital diplomasi, sosyal medyanın etkin kullanımı ile iletişim sürecinde geniş bir kitleye ulaşmayı, hedef kitlelerle diyalog kurmayı ve etkileşimi artırmayı amaçlamaktadır. Bu süreç, karşılıklı anlayış ve ilişki inşa etmeyi gerektiren bir yaklaşımı ifade eder. Ancak dijital ortamda yanlış bilgi yayılımının oluşturduğu olumsuz sonuçlar da konu ile ilgili önemli bir boyutu teşkil etmektedir. Dezenformasyon ve propaganda, dijital diplomasi güvenliliğini tehdit eden önemli risklerdir. "Propaganda" terimi, özellikle 19. ve 20. yüzyıllarda uluslararası ilişkilerde merkezi bir kavram haline gelmiştir (Lasswell, 1927). Savaş dönemlerinde psikolojik savaşın bir aracı olarak kullanılan propaganda, düşmanı kötü gösterme, nefret uyandırma ve kamuoyunu manipüle etme amacını taşır. Örneğin, Arap Baharı sırasında Mısır ve Libya'daki olaylarla ilgili yapılan bir araştırma, bu olaylar hakkında atılan tweetlerin büyük bir kısmının, olayların yaşandığı bölgelerden değil, ABD ve İngiltere'den gönderildiğini ortaya koymuştur. Bu tür dezenformasyonun etkileri, devletlerin dijital diplomasi stratejileri içinde bu tür tartışmalara karşı argümanlar geliştirmelerini ve kendilerini savunmalarını zorunlu kılmaktadır.

Dezenformasyon, yanlış, eksik veya çarpıtılmış bilginin, belirli bir amacı gerçekleştirmek için kasıtlı olarak yayılması şeklinde tanımlanmaktadır (Siegel, 2005). Bu süreç, açık ve kapalı olmak üzere iki şekilde ele alınabilir. Açık dezenformasyon, kaynağı belirli olan ve yanlışlıkları fark edilebilen bilgi durumlarını ifade ederken; kapalı dezenformasyon, kaynağı belirsiz ya da güvenilir gibi gösterilen, ancak yanıltıcı olan bilgilerin kasıtlı şekilde sunulması anlamına gelmektedir (İnceoğlu, 2010). Böyle bir bağlamda, dezenformasyon ve propaganda, dijital diplomasi potansiyelini gölgeleyen ve uluslararası güven inşasını zayıflatan olgular olarak tanımlanabilmektedir.

Sonuç olarak, dijital diplomasinin sunduğu fırsatlar ve zorluklar, modern dış politikanın şekillenmesinde önemli rol oynamaktadır. Sosyal medya ve dijital platformlar, devletler ve diplomatik temsilciler için uluslararası ilişkilerde daha hızlı, doğrudan ve etkili bir iletişim imkânı sunmakla birlikte, bu araçların doğru ve stratejik bir şekilde kullanılmaması, bilgi sızıntıları, yanlış anlamalar ve siber güvenlik tehditleri gibi risklerle karşı karşıya kalınmasına sebebiyet vermektedir. Dijital diplomasinin gelişimi diplomatların geleneksel rollerinin yeniden tanımlanmasını zaruri kılmaktadır. Bilgi teknolojilerindeki hızlı değişim, diplomatların sadece bilgi toplayıcılar olmaktan çıkarak, analiz yapabilen, stratejik önerilerde bulunabilen ve uluslararası diplomasiye katkı sağlayan uzmanlara dönüşmesini gerektirmektedir. Bu geçişin sağlanabilmesi için sosyal medya eğitimi, güvenlik protokollerinin geliştirilmesi ve dijitalleşmenin sunduğu yeni dinamiklere uyum sağlamak kritik öneme sahiptir.

4.Avrupa Birliği'nin Normatif Dış Politika Aktörlüğü ve Dijital Diplomasi

AB, normatif güç kavramı çerçevesinde kendisini değerler ve normlar üzerinden tanımlayan bir aktör olarak, dijital diplomasiyi, dış politika hedeflerini desteklemek ve uluslararası alandaki etkisini artırmak için stratejik bir araç olarak benimsemektedir.

Avrupa Birliği'nin dış politika araçları, askeri güç, sivil güç ve normatif güç olmak üzere üç ana kategoriye ayrılabilir. AB, askeri gücü sınırlı tutarak, dış politikasında genellikle ekonomik ve diplomatik araçlara dayalı sivil güç yaklaşımını benimsemektedir. Bu yaklaşım, AB'nin küresel düzeyde etkisini artırmasına yardımcı olurken, ticaret, insani yardımlar, kalkınma politikaları ve ortaklık anlaşmaları gibi sivil araçların etkin kullanımını teşvik etmektedir. Özellikle ticaret anlaşmaları, AB'nin ekonomik gücünü ve uluslararası ilişkilerdeki rolünü pekiştiren önemli bir strateji olarak öne çıkmaktadır. Ayrıca, insani yardımlar ve kalkınma politikaları, AB'nin dünya çapında krizlere hızlı müdahale edebilmesini ve güvenilir bir aktör olarak tanınmasını sağlamaktadır. Buna karşın, ekonomik yaptırımlar ve ambargolar gibi araçlar, beklenen etkiyi doğurmakta her durumda sınırlı kalmaktadır. Çünkü AB üye ülkeleri, bu araçları genellikle kendi çıkarlarına göre şekillendirmektedir. Bu durum, AB dış politikasının zaman zaman tutarsız olmasına yol açabilmektedir. Sonuç olarak, AB'nin sivil güç olarak rolü, güçlü araçlarla desteklenen bir dış politika oluşturmaya olanak tanırken, içsel zorluklar ve dışsal dinamikler nedeniyle sınırlamalarla karşılaşabilmektedir (Aksoy ve Uğur, 2016).

Soğuk Savaş sırasında Avrupa'nın güvenliği NATO ve ABD tarafından sağlanırken, Sovyetler Birliği'nin çöküşü ve uluslararası krizler, AB'nin kendi savunma politikalarını geliştirme gerekliliğini gündeme getirmiştir. AB, askeri kapasitesini geliştirmek için Batı Avrupa Birliği (BAB) ile iş birliği yaparak Avrupa Savunma ve Güvenlik Politikası'nı oluşturmuştur. Ancak, AB'nin askeri gücü genellikle barışı koruma ve düşük yoğunluklu kriz yönetimi gibi sivil ve normatif görevlerle sınırlı kalmıştır.(REF) Soğuk Savaş sonrası dönemde AB, dış politikasını barış, demokrasi, insan hakları ve hukuk devleti gibi normatif değerlere dayandırarak küresel ilişkilerinde bu değerleri yaymayı amaçlamaktadır. AB, askeri güçten ziyade "yumuşak güç" kullanarak, diplomatik yollarla çatışma çözümü ve barışın korunmasına odaklanmaktadır. Ayrıca, sürdürülebilir kalkınma, çevre ve iklim değişikliği gibi küresel sorunlarla ilgili politikaları, AB'nin dış politikada normatif araçları kullanarak kendini bir aktör olarak kabul ettirmesi, yalnızca askeri güce dayalı bir stratejiden ziyade, değerler ve ilkeler üzerinden etkili olma stratejisi izlediğini göstermektedir (Aksoy ve Uğur, 2016).

4.1.Avrupa Birliği ve Kamu Diplomasisi

Kamu diplomasisi, bir devletin hükümeti ve toplumunun dış kamuoylarıyla etkileşimi olarak tanımlanmaktadır. Genellikle bu etkileşimin amacı, yabancı kamuoylarının o devlete yönelik algısını iyileştirmektir. Joseph Nye, kamu diplomasisini yumuşak gücün temel araçlarından biri olarak tanımlamaktadır. Bu bağlamda, kamu diplomasisi bir devletin dış aktörleri kendi isteklerine çekme yeteneğini ifade eder. Klasik kamu diplomasisi stratejileri, yabancı kamuoylarını etkilemeye ve karşılıklı anlayışı geliştirmeye yönelik eğitimsel, bilgilendirme ve kültürel programları içermektedir (Cross, 2013).

AB, uluslararası ilişkilerde insandan insana etkileşimi artırmak amacıyla çeşitli girişimler geliştirmiştir. Bu girişimler, öğrenciler, akademisyenler, gençlik grupları, düşünce kuruluşları, medya, iş dünyası, sivil toplum ve kültür profesyonellerini kapsayan geniş bir yelpazeye yayılmaktadır. AB'nin bu çabaları, yalnızca AB vatandaşları ile dünya vatandaşları arasındaki karşılıklı anlayışı derinleştirmeyi değil, aynı zamanda AB ile diğer ülkeler arasında daha güçlü bağlar ve iş birlikleri kurmayı hedeflemektedir. AB, küresel kamu diplomasisi çabalarını, dünya çapında karşılıklı anlayış ve iş birliğini teşvik etmek amacıyla geniş bir yelpazede çeşitli girişimler aracılığıyla desteklemektedir. Bu girişimler, insanları, kültürel profesyonelleri, öğrencileri, akademisyenleri, sivil toplum örgütlerini, iş dünyasını ve diğer paydaşları bir araya getirerek AB ile dünya arasındaki bağları güçlendirmeyi hedeflemektedir.

AB'nin çeşitli küresel ve yerel girişimleri, yerel ortaklıklar kurma, insanlar arası etkileşim yaratma ve karşılıklı anlayışı teşvik etme üzerine odaklanmaktadır.

AB Ziyaretçi Programı (EUVP), küresel liderlere yönelik kişiye özel ziyaretler düzenlemek suretiyle Avrupa Parlamentosu Üyeleri ve AB kurumlarından yetkililerle tanışma fırsatı sunmaktadır. Bu tür etkinlikler, uluslararası ilişkilerdeki etkileşimi güçlendirirken, AB'nin kültürel ilişkiler platformu gibi diğer girişimler de küresel kültürel iş birliklerini desteklemektedir. AB Mezun Katılım Girişimi, çeşitli AB programlarının mezunlarıyla etkileşimi kolaylaştırarak çevrimiçi ve çevrimdışı ağlar oluşturmaktadır. Aynı şekilde, Erasmus ve Horizon Europe gibi programlar da araştırma ve yenilikle ilgili iş birliklerini teşvik etmektedir. (Huijgh, 2013)

AB, bu tür girişimlerle küresel diyalog ve ortak yaratım süreçlerini desteklerken, halkın AB politikalarına olan algısını sürekli olarak gözden geçirmektedir. Yapılan kamuoyu yoklamaları, AB'nin dış ilişkilerinin ve politikalarının nasıl algılandığını inceleyerek, yeni girişimler geliştirilmesine yardımcı olmaktadır. Bu kamuoyu yoklama sonuçları, AB dış ilişkilerinin geniş bir destek gördüğünü ve AB'nin küresel arenada etkili bir kamu diplomasi yürüttüğünü ortaya koymaktadır. Bu tür diplomatik girişimler, AB'nin yumuşak gücünü ve küresel etkisini güçlendirmeyi amaçlamaktadır.

4.2. Avrupa Birliği ve Dijital Diplomasi Uygulamaları

AB dijital diplomasisinin amacı, AB'nin dijital dünyadaki küresel rolünü güvence altına almak, stratejik çıkarlarını korumak ve kapsayıcı bir dijital dönüşüm için dinamik, insan merkezli düzenleyici çerçevesini teşvik etmektir. Son yıllarda, dijital teknolojilerin hızla gelişimi, özellikle Yapay Zekâ (AI) gibi dönüştürücü teknolojilerin ekonomiler ve toplumları dönüştürmesi, küresel düzeyde büyük bir etki yaratmıştır.

Diğer yandan, COVID-19 pandemisi, dijital çözümlerin erişilebilirliğinin ve kapsayıcılığının ne kadar önemli olduğunu bir kez daha gözler önüne sermiştir. Pandeminin ardından, dijitalleşme süreci daha da hızlanmış, toplumların işleyişinde dijital çözümlerin önemi artmıştır. Ancak, bu dönüşüm, sadece fırsatlar yaratmakla kalmayıp, aynı zamanda yeni tehditleri de beraberinde getirmektedir (Teevan, 2022).

Avrupa Birliği , dijital diplomasi alanında küresel ölçekte liderlik rolünü pekiştirmek için çeşitli stratejik adımlar atmaktadır. AB'nin dijital stratejileri, sadece teknolojik ilerlemeyi değil, bu teknolojilerin toplumsal ve siyasi etkilerini de dikkate alarak insan haklarına dayalı ve insan merkezli bir model oluşturmayı hedeflemektedir. AB, dijital diplomasi alanındaki etkisini güçlendirmek amacıyla, 2022 ve 2023 yıllarında kabul edilen Konsey Sonuçları ile dijital ilişkilerdeki stratejik yaklaşımını geliştirmeyi amaçlamaktadır. Bu stratejiler, dijital bağlantıların artırılması, dijital uçurumların azaltılması ve çok paydaşlı iş birliklerinin güçlendirilmesi gibi küresel iş birliği hedeflerine odaklanmaktadır (General Secretariat of the Council, 2022; General Secretariat of the Council, 2023).

AB, dijital teknolojilerin sadece teknik bir konu olmaktan çıkıp stratejik bir öneme sahip olduğunu vurgulayarak, dijitalleşmenin dış politika stratejisinin bir parçası olarak ele alınması gerektiğini belirtmektedir (General Secretariat of the Council, 2024). AB, küresel dijital normların belirlenmesinde etkili bir rol oynamak için Birleşmiş Milletler, G7, G20 gibi uluslararası forumlarda Avrupa değerlerini savunmaya devam etmektedir. Ayrıca, Küresel Dijital İlkeler Sözleşmesi ve dijital iş birliği süreçleri gibi girişimlerle dijital haklar, güvenli internet erişimi ve çevrimiçi dezenformasyonla mücadele gibi önceliklere odaklanmaktadır (Digital Diplomacy, 2023). Bu adımlar, AB'nin dijital diplomasi çabalarını küresel düzeyde daha kapsamlı ve etkili hale getirmeyi amaçlamaktadır.

Uluslararası günler, küresel topluluklar ve uluslararası kuruluşlar için farkındalık yaratma ve harekete geçirme fırsatı sunan önemli anlar olarak dijital diplomasi açısından büyük bir öneme sahiptir. Bu günler, dünya çapında toplumları ve bireyleri bir araya getirerek, toplumsal sorunlar hakkında küresel bir bilinç oluşturmayı amaçlamaktadır. Bu bağlamda, uluslararası günler dijital diplomasi stratejilerinin bir parçası olarak, küresel toplulukların ortak sorunlar karşısında birleşmesini, bu sorunlara çözüm üretmek için ortak çaba gösterilmesini teşvik etmektedir. Dijital diplomasi, bu tür küresel günleri daha erişilebilir hale getirerek, toplumsal değişim için güçlü bir platform yaratmaktadır. Bu, yalnızca daha geniş bir etki yaratmakla kalmaz, aynı zamanda dünya çapında değerlerin, insan hakları ve sürdürülebilirlik gibi temel ilkelerin korunması için güçlü bir araç olarak işlev görmektedir.

AB'nin dijital diplomasi uygulamaları, çok yönlü bir güç stratejisinin parçası olarak değerlendirilebilir. AB'nin insan hakları, demokratik değerler ve hukukun üstünlüğü gibi temel normlarını global ölçekte yayma işlevi görürken, aynı zamanda dijital teknolojilerin gelişmesiyle ortaya çıkan yeni güç dinamiklerine de uyum sağlamaktadır. Bu bağlamda AB,

dijital diplomasi üzerinden hem iç hem de dış politika bağlamında normatif güç uygulamaları yapmaktadır. Bu uygulamalar, özellikle dijitalleşmenin hızla yayıldığı ve küresel ilişkilerin dijital platformlar üzerinden şekillendiği bir dönemde daha fazla önem kazanmaktadır (Halisoğlu, 2022).

Dijital diplomasi, devletler arasında daha hızlı ve etkili bir iş birliği olanağı sunmaktadır. İnsan hakları ihlalleri karşısında ortak hareket etmek, özellikle kriz durumlarında önemlidir. Avrupa Birliği, dijital diplomasiyi kullanarak, üye devletler arasında bu tür iş birliklerini artırmakta ve üçüncü ülkelerle birlikte ihlallere karşı ortak tepkiler geliştirmektedir. AB'nin dijital diplomasi yoluyla insan hakları ihlallerine yönelik politikalarını koordine etmesi, bu alandaki uluslararası müdahaleleri hızlandırmaktadır. Dijital araçlar, devletlerin insan hakları ihlalleri konusunda daha hesap verebilir olmasını sağlamaktadır. AB, dijital diplomasi yöntemini kullanarak, ihlalleri izlemek, denetlemek ve raporlamak için şeffaflık sağlamak ve bu süreçte sivil toplum kuruluşları ile iş birliği yapmaktadır. Dijital ortamda yapılan izleme ve raporlama faaliyetleri, devletlerin davranışlarını daha açık hale getirerek uluslararası baskıyı artırmaktadır.

5. Sonuç

Diplomasi ve teknoloji ilişkisi bağlamında değerlendirildiğinde Avrupa Birliği, dijital diplomasi araçlarını etkin bir şekilde kullanarak dış politika stratejilerini güçlendirmekte ve normatif güç kimliğini pekiştirmektedir. Dijital platformlar, AB'nin küresel değerlerini, stratejik hedeflerini ve liderlik rolünü dünya çapında yaymak için etkin bir araç olmuştur. Bu süreç, AB'nin küresel sorunlara çözüm odaklı yaklaşımını destekleyerek, dış politikada daha güçlü bir etki alanı yaratmasına olanak tanımaktadır. Dijital diplomasi, insan hakları, sürdürülebilir kalkınma, kültürel etkileşimler ve çok taraflılık gibi temel alanlarda AB'nin etki gücünü artırmakta ve küresel düzeyde önemli bir normatif güç olarak konumlanmasını sağlamaktadır.

Sosyal medya ve dijital ağlar, AB'nin küresel aktörlerle diyalog kurma ve ortak çözümler geliştirme yeteneğini güçlendirmektedir. AB, dijital diplomasi aracılığıyla krizlere hızlı müdahale etme, halkla ilişkiler stratejilerini geliştirme ve kültürel etkileşimleri teşvik etme gibi alanlarda etkin bir rol oynamaktadır. Ayrıca, AB'nin dijital platformlar aracılığıyla gerçekleştirdiği etkileşimler, küresel toplumla daha yakın bağlar kurmasını sağlamaktadır.

Dijital diplomasi, AB'nin yalnızca devletler düzeyinde değil, aynı zamanda bölgesel aktörler ve şehirlerle iş birliğini geliştirmesine de olanak tanımaktadır.

AB'nin dijital diplomasiye verdiği önem, krizlerde hızlı bilgi paylaşımı ve küresel etkileşimde etkinlik sağlamaktadır. Sosyal medya ve dijital araçlar, AB'nin değerlerini dünya çapında yaymasını ve insan hakları, demokrasi gibi temel değerleri savunmasında destekleyici faktör olmuştur. Eğitim ve kültürel programlar da dijital diplomasi sayesinde geniş bir kitleye ulaşarak AB normlarını tanıtmaktadır. Ayrıca, AB'nin uluslararası platformlarda görünürlüğü ve çok taraflı diplomasi süreçlerindeki etkinliği dijital diplomasi ile artırılmaktadır.

Sonuç olarak, dijital diplomasi, AB'nin normatif gücünü artıran çağdaş bir strateji olarak, küresel zorluklarla başa çıkmada ve AB'nin stratejik özerkliğini pekiştirmede önemli bir rol oynamaktadır. Bu araç, AB'nin küresel değerlerini savunmasını kolaylaştırırken, aynı zamanda uluslararası iş birliğini teşvik etmekte ve stratejik hedeflerine ulaşmada önemli bir etken olmaktadır.

Kaynakça

- Aksoy, M., & Uğur, Ö. (2016). Avrupa Birliği'nin Dış Politikadaki Aktörlüğüne Etki Eden Güç Unsurları: Sivil Güç, Askeri Güç ve Normatif Güç. *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(1), 213-227.
- Biscop, S. (2016). The EU Global Strategy: Realpolitik with European Characteristics. *Security Policy Brief*, 75, 3-6.
- Boulos, S., Abad-Quintanal, G., Mayo-Cubero, M., & De-Sousa-Ferreira, S. (2023). "Constructing 'Normative power Europe': A critical analysis of the human rights narratives in Spanish media discourses on the European Union". *Profesional de la información*.
- Ceyhan, A. İ. (2020, Aralık). Dijitalleşen Kamu Diplomasisi Üzerine Kısa Bir Analiz. *IJEASS*, 3(2), 85-100.
- Council, F. A. (2024). *Russian War of Aggression Against Ukraine*. Council of the European Union.
- Council, G. S. (2022). *EU Digital Diplomacy: Council Conclusions, Foreign Affairs Council, 18 July 2022*. Council of the European Union.

- Council, G. S. (2023). *Council Conclusions On Eu Digital Diplomacy*. Council of the European Union.
- Cross, M. K. (2013). Conceptualizing European Public Diplomacy. M. K. Cross, & J. Melissen içinde, *European Public Diplomacy Soft Power at Work*. New York: Palgrave Macmillan.
- Diez, T. (2005). Constructing the Self and Changing Others: Reconsidering ‘Normative Power Europe’, in: Millenium. *Journal of International Studies*, 613-636.
- Digital Diplomacy* . (2023). The Diplomatic Service of the European Union: https://www.eeas.europa.eu/eeas/digital-diplomacy_en adresinden alındı.
- Duchene, F. (1973). The European Community and the Uncertainties of Interdependence. M. K. Hager içinde, *A Nation Writ Large? Foreign Policy Problems before the European Community*. London : Macmillan .
- EEAS. (2023). Social media accounts.: https://www.eeas.europa.eu/eeas/social-media-accounts_en adresinden alındı.
- EEAS. (2023). *Our stakes in digital diplomacy*. The Diplomatic Service of the European Union.
- Erdoğan, S. (2018). İklim Değişikliğine Karşı Verilen Küresel Mücadele Ve Avrupa Birliği. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(4), 703-718.
- Eren, E. (2021). Geleneksel Diplomasiden Modern Diplomasiye Diplomasinin Tarihsel Evrimi. *Uluslararası Eşitlik Politikaları Dergisi*, 1(1), 32-55.
- European Union External Action , A. B. (2023). *Avrupa Birliği Diplomatik Servisi*. Kasım 2024 tarihinde AB Barış, Güvenlik ve Savunma: https://www.eeas.europa.eu/_en adresinden alındı.
- Giske, M., & Rieker, P. (2024). *European Actorness in a Shifting Geopolitical Order European Strategic Autonomy Through Differentiated Integration*. The European Union in International Affairs.

- Halisoğlu, T. A. (2022). Avrupa Birliği'nin yeni yumuşak gc unsuru: Dijital diplomasi. *Trakya Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi E-Dergi*, 11(2), 163-178.
- Huijgh, E. (2013). Public Diplomacy's Domestic Dimension in the European Union. J. Melissen, & M. Cross içinde, *European Public Diplomacy Soft Power at Work*. New York : Palgrave Macmillan.
- JabbarII, G. (2023, 01 24). *Dijital Diplomasi ve 21. Yzyıldaki Etkileri*. IPRC: <https://www.iprc.com.tr/tr/2023/01/24/digital-diplomacy-and-its-implications-in-the-21st-century/> adresinden alındı.
- Lasswell., H. D. (1927). *The Theory of Political Propaganda Harold D. Lasswell*, 21(3), 627-631. <https://doi.org/10.2307/1945515>.
- Manners, I. (2002). "Normative Power Europe: A Contradiction in Terms?". *JCMS: Journal of Common Market Studies*, 40(2), 235-258.
- Manners, I., & Whitman, R. (2013). Normative Power and the Future Of EU Public Diplomacy. M. K. Davis Cross, & M. Jan içinde, *European Public Diplomacy Soft Power at Work*. New York: Palgrave Macmillan.
- Mumby, D., & Kuhn, T. (2019). *Organizational Communication , A Critical Introduction*. United Kingdom Sage Published.
- zgndz, S. (2012). "Bir Normatif Gc Uygulaması Olarak Avrupa Komşuluk Politikası: Gney Kafkasya lkeleri rneđi". İstanbul: Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstits.
- Peltekoğlu, F., & şevik İnal, E. (2024). Kurum İçi İletişim Ekseninde Dijital Eşitsizlik ve alışan Bağlılığı. *International Social Sciences Studies Journal*, 10(8), 1346-1358.
- Savorskaya, E. (2015). *The concept of the European Union's normative power*. 2024 tarihinde ResearchGate: https://journals.kantiana.ru/upload/iblock/4a1/Savorskaya_66-76.pdf adresinden alındı.
- Siegel, P. (2005). Perception Management: Io's Stepchild. *Low Intensity Conflict and Law Enforcement*, 13(2), 117-134.

Sivar Yeniceler, Z., & Gökalp Kutlu, A. (2018). Normatif Bir Güç Olarak Avrupa Birliği. *Social Sciences Studies Journal*, 18, 1605-1610.

Teevan, C. (2022). *Digital Diplomacy and the EU's Quest for Digital Geopolitical Relevance*. European Centre for Development Policy Management.

Tocci, N. (2009). Normatif Bir Dış Politika Aktörü Olarak Avrupa Birliği. *Uluslararası İşletme Enstitüsü CEPS Çalışma Belgeleri No. 281*.

Verrekia, B. (2017). *Digital Diplomacy and Its Effect on International Relations*. Independent Study Project (ISP) Collection.

Yazarın Katkı Oranı

Makale tek yazarlıdır.

Çıkar Çatışması Beyanı

Çalışma kapsamında herhangi bir kurum veya kişi ile bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Destek ve Teşekkür Beyanı: Çalışma için destek alınmamıştır.

Etik Onay: Bu değerlendirme insan veya hayvanlar ile ilgili etik onay gerektiren herhangi bir araştırma içermemektedir.